

ПРОГРАМИ

УДК 378.048.2

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КУРС “АНГЛІЙСЬКА МОВА” У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ВИКЛАДАННЯ”

Биркун Л. В.

lbyrkun@ukr.net

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Дата надходження 10.04.2019. Дата прийняття до друку 10.05.2019.

Анотація. Програму укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.02 Мова і література (Зарубіжна література та англійська мова: теорія і методика навчання)

Ключові слова: англійська мова як система та як засіб спілкування, сучасні підходи до навчання англійської мови в середній школі, педагогічні, психологічні та психолінгвістичні засади навчання, міжкультурна англомова комунікативна компетентність, вибір методів, принципів, засобів та форм навчання, аналіз і модифікація уроків навчально-методичного комплексу, планування, навчально-методичне забезпечення уроку, мікрвикладання, форми контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

Биркун Л. В. Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

Программа учебной дисциплины

Аннотация. Программа разработана согласно требований образовательной-профессиональной программы подготовки студентов второго (магистерского) образовательного уровня специальности 014 Среднее образование, специализация 014.02 Язык и литература (Зарубежная литература и английский язык: теория и методика обучения)

Ключевые слова: английский язык как система и как способ общения, современные подходы к обучению английского языка в средней школе, педагогические, психологические и психолингвистические основы обучения, межкультурная англоязычная коммуникативная компетентность, отбор методов, принципов, способов и форм обучения, анализ и модификация уроков учебно-методического комплекса, планирование, учебно-методическое обеспечение урока, микрообучение, формы контроля и оценивания уровней учебных достижений учащихся.

Byrkun L. Kyiv National Taras Shevchenko University

Programme of the discipline

Abstract. This programme is designed according to the requirements of educational professional programme of preparing students of the second (master) educational level for the speciality 014 Secondary education, within the specialization 014.02 Language and literature (Foreign literature and English: theory and methods of teaching).

Key words: English as a system and as a means of communication, modern approaches to teaching English in the primary and secondary school, pedagogic, psychological and psycholinguistic prerequisites (foundations) of teaching, intercultural communicative competence in English, selection of methods, principles, ways and forms of teaching, analysis and modification of the course books' lessons, planning, provision of teaching materials and methods for lessons, micro-teaching, forms of control and evaluation of the pupils' levels of learning achievements.

Мета дисципліни – надати студентам знання про англійську мову (АМ) як систему і як засіб спілкування згідно з рівнями мовленнєвого розвитку, визначених в чинних освітніх документах для учнів закладів середньої освіти; сформувати навички й уміння організувати процес навчання й контролю АМ у початковій, основній та старшій школі в контексті комунікативного підходу.

Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Знання

1. Знання АМ як системи й засобу спілкування на рівні В2.
2. Знання сучасних філологічних, психологічних і дидактичних засад навчання АМ як системи і як засобу спілкування.
3. Знання сучасних підходів (особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного) до навчання АМ, здобуті шляхом рефлексії власного досвіду учіння й можливо навчання.

Уміння

1. Уміння користуватися чинними освітніми документами як довідковим матеріалом.
2. Уміння вилучати методичну інформацію із сучасної теоретико-методичної літератури.
3. Уміння аналізувати фрагменти уроків АМ.

Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна “Курс “Англійська мова” у закладах середньої освіти та методика його викладання” покликана надати студентам знання АМ як системи і як засобу спілкування; сформувати вміння організувати процес навчання АМ школярів на різних ступенях її навчання.

Навчальна дисципліна складається з двох модулів:

1. Опрацювання освітніх документів і чинних навчально-методичних комплексів (НМК);
2. Планування й реалізація навчальних планів шляхом демонстрації фрагментів уроків АМ і їх навчально-методичного забезпечення.

Завдання (навчальні цілі):

1. Оволодіння студентами основними поняттями й категоріями сучасної АМ як системи та як засобу спілкування.
2. Оволодіння студентами лінгвістичними, психолінгвістичними, педагогічними, психологічними засадами навчання АМ у закладі середньої освіти.
3. Оволодіння студентами знаннями сучасних підходів до навчання АМ у закладі середньої освіти залежно від року навчання та рівня мовленнєвого розвитку школярів.
4. Оволодіння студентами принципами й критеріями модифікації й адаптації сучасних НМК для планування й проведення уроків АМ.
5. Оволодіння студентами принципами, методами й формами організації навчання АМ у закладі середньої освіти, теорією і практикою сучасного уроку АМ.
6. Опанування студентами психологічних особливостей навчання АМ учнів різного віку, методики добору методів, принципів, засобів і способів навчання.
7. Оволодіння студентами принципами, методами й технологіями формування у школярів міжкультурної англійської комунікативної компетентності.
8. Опанування студентами принципів, методів, засобів й форм контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з АМ.

Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність і відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання й пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1. Знання				
1.1	Знання сучасної АМ як системи та як засобу спілкування	Лекція, самостійна робота, семінар	Усні опитування, письмові контрольні роботи	6

Продовження

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність і відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання й пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.2	Знання лінгвістичних, психолінгвістичних, педагогічних, психологічних засад навчання АМ у закладі середньої освіти	Лекція, самостійна робота	Усні опитування	4
1.3	Знання сучасних підходів до навчання АМ у закладі середньої освіти залежно від року навчання й рівня мовленнєвого розвитку учнів	Лекція, самостійна робота	Інтерактивна лекція	4
1.4	Знання принципів і критеріїв модифікації й адаптації сучасних НМК для планування й проведення уроків АМ	Лекція, самостійна робота	Інтерактивна лекція	6
1.5	Знання принципів, методів і форм організації навчання АМ у закладі середньої освіти, теорії і практики сучасного уроку АМ	Лекція, самостійна робота, проблемно-пошукове навчання	Усні опитування, проектна робота	4
1.6	Знання психологічних особливостей навчання АМ учнів різного віку, методики добору методів, принципів, засобів і способів навчання	Проблемно-пошукове навчання	Проектна робота	6
1.7	Знання принципів, методів і технологій формування у школярів міжкультурної англомовної комунікативної компетентності	Лекція, самостійна робота	Проектна робота, презентації	8
1.8	Знання принципів, методів, засобів і форм контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з АМ	Лекція, самостійна робота	Складання конспектів для мікрОВикладання	2
2. Уміння				
2.1	Уміння аналізувати й критично осмислювати чинні освітні документи та користуватися ними як довідковим матеріалом і як збіркою вимог до грамотних методичних дій	Самостійна робота, практичні заняття	Проектна робота, демонстрація мікрОВикладання	10
2.2	Уміння вилучати корисну методичну інформацію із сучасної теоретико-методичної літератури та критично її осмислювати й намічати перспективи використання запозичених теоретичних ідей для удосконалення методів і навчальних матеріалів	Самостійна робота, практичні заняття, проектна методика	Теоретичне обґрунтування фрагмента мікрОВикладання у формі пояснювальної записки до нього	10

Продовження

Результат навчання (1. Знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність і відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання й пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
2.3	Уміння аналізувати, оцінювати й модифікувати уроки АМ з підручника, планувати й організувати навчання АМ у закладі середньої освіти, демонструвати варіанти впровадження теоретичних ідей методики викладання АМ в освітній процес шляхом показу самостійно розроблених фрагментів уроків АМ у формі симуляційної гри	Самостійна робота, практичні заняття, проектна методика	Письмове обґрунтування підходів, методів і прийомів власного мікрорекламування	10
3. Автономність і відповідальність				
3.1	Здатність вилучати теоретичні й практичні методичні ідеї з основних джерел інформації з методики навчання АМ і вміння автономно їх застосовувати для навчально-методичного забезпечення уроків АМ	Лекція, проектна робота	Проектна робота у формі міні-реферату	10
3.2	Здатність самостійно аналізувати, критично оцінювати й модифікувати навчальні матеріали для потреб цільової аудиторії	Семінари	Проектна робота в парах	
3.3	Здатність самостійно підготувати і провести фрагмент уроку АМ	Семінари	Професійна гра	15
4. Комунікація				
4.1	Уміння організувати співпрацю в командах, групах, парах	Практичні заняття	Спостереження за роботою в групах і парах	5

**Схема формування оцінки
Форми оцінювання студентів:**

- семестрове оцінювання:

1. Підготовка навчальних проектів.
2. Тематичні й модульні контрольні роботи.
3. Робота на лекційних і семінарських заняттях.

- підсумкове оцінювання у формі екзамену:

Організація оцінювання:

I семестр

1. Підготовка навчальних проектів (4 навчальні проекти по 5 балів (max.))
2. Тематичні контрольні роботи (2 контрольні роботи по 5 балів (max.))
3. Робота на лекційних і семінарських заняттях (10 балів (max.))
4. Реферат (20 балів (max.))

За екзамен студент одержує максимально 40 балів (max.).

Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1
Результати навчання дисципліни (код)																
Знання																
Знання АМ як системи та як засобу спілкування, що представлені в Державному стандарті, чинних програмах, рекомендаціях Ради Європи і чинних підручниках АМ, рекомендаціях Міністерством освіти та науки для використання в закладах середньої освіти	+				+											
Знання сучасних філологічних, психологічних і дидактичних засад навчання АМ як системи і як засобу спілкування					+											
Знання сучасних підходів (особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, рефлексивного, комунікативного) до навчання АМ					+											
Знання принципів і критеріїв модифікації й адаптації сучасного НМК для планування доурочних розгорнутих планів-конспектів і для проведення на їх основі уроків АМ					+											
Знання принципів, методів, засобів і форм контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з АМ					+											
Уміння																
Уміння аналізувати й критично осмислювати чинні освітні документи та користуватися ними як джерелом матеріалом і як збіркою вимог до грамотних методичних дій										+						
Уміння виділяти корисну методичну інформацію із сучасної теоретико-методичної літератури, критично її осмислювати й намічати перспективи використання запозичених теоретичних ідей для удосконалення методів і навчальних матеріалів																
Уміння аналізувати, оцінювати й модифікувати уроки АМ																
Уміння планувати й організовувати навчання АМ у закладі середньої освіти, демонструвати варіанти впровадження теоретичних ідей методики викладання АМ в освітній процес шляхом показу самостійно розроблених фрагментів уроків АМ у формі симуляційної гри																
Автономність і відповідальність																
Здатність виділяти теоретичні й практичні методичні ідеї з основних джерел інформації з методики навчання АМ і вміння автономно їх застосовувати для навчально-методичного забезпечення уроків																
Здатність самостійно аналізувати, критично оцінювати й модифікувати навчальні матеріали для потреб цільової аудиторії																
Здатність самостійно підготувати й провести фрагмент уроку АМ																
Комунікація																
Уміння організовувати спілкування в командах, групах, парах і спілкуватися з учнями з дотриманням етичних норм спілкування																

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100	Зараховано
Добре / Good	75-89	
Задовільно / Satisfactory	60-74	
Незадовільно / Fail	0-59	Не зараховано
Зараховано / Passed	60-100	
Не зараховано / Fail	0-59	

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекції	семінари/ практичні/ лабораторні	самостійна робота
Теоретичні аспекти навчання АМ у закладі середньої освіти				
1	Англійська мова як система і як засіб спілкування у закладі середньої освіти	2		
2	Нормативні документи, які регулюють процес навчання АМ у закладі середньої освіти	2		2
3	Цілі та зміст навчання АМ у закладі середньої освіти	2		
4	Комунікативно орієнтоване навчання АМ у закладі середньої освіти	2		4
		8		6
		14		
Операційний складник методичної системи				
5	Основні підходи, методи й принципи навчання АМ у закладі середньої освіти	2		
6	Сучасні засоби навчання АМ у закладі середньої освіти	2		4
		4		6
		10		
Форми організації навчання АМ у закладі середньої освіти				
8	Урок як форма організації навчання. Типи уроків			2
9	Аналіз, оцінювання й модифікація уроків АМ до потреб учнів відповідного року навчання	2	2	2
10	Тематична контрольна робота			2
		2	10	6
			18	
ВСЬОГО за перший модуль		14	2	10

Тематичний план лекційних і семінарських занять на I семестр

Психологічний складник методичної системи навчання АМ у закладі середньої освіти (особливості навчання АМ на різних ступенях навчання)				
11	Формування мовної, мовленнєвої, діяльнісної й соціокультурної змістових ліній в учнів 1-4-го класів. Теорія мікровикладання		2	2
12	Формування мовної, мовленнєвої, діяльнісної й соціокультурної змістових ліній в учнів 5-9-х класів. Планування мікровикладання		2	2
13	Формування мовної, мовленнєвої, діяльнісної й соціокультурної змістових ліній в учнів 10-12-х класів. Практика мікровикладання		2	2
			6	6
Контрольно-коригувальний складник системи навчання АМ у закладі середньої освіти				
14	Методика організації усного й письмового контролю з АМ		2	2
15	Тематична й модульна контрольні роботи			2
			2	4
Разом за семестр			14	12
			12	20

Загальний обсяг – 48 год., в тому числі: лекції – 14 год.; семінари – 12 год.; консультації – 2 год.; самостійна робота – 20 год.

Рекомендована література

Основна:

1. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи. К.: Ленвіт – 2004. – 400 с.
2. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні// Іноземні мови. К.: Ленвіт,1997. – С. 6-14.
3. Бех П.О., Биркун Л.В., Колтко Н.О., Квасова О.Г., Пономарьова В.А., Смвженко Л.Г. Удосконалення навчання міжкультурного спілкування англійською мовою учнів молодшого шкільного віку. Методичні рекомендації вчителям англійської мови початкових шкіл міста Києва. К. – 2006.- 83с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. Відділ сучасних мов. Страсбург. К.: Ленвіт. – 2001. - 273 стор
5. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови. Переклад і адаптація Биркун Л.В. Oxford: OxfordUniversityPress, 1998. – 98 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур. За заг. ред. Ніколаєвої С. Ю. Вид-во Ленвіт. – 2013 р. 590 с.
7. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Council of Europe. – Cambridge University Press, 2001. – 260 pp.

Додаткова:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Науково-правове забезпечення навчально-виховного процесу в початковій школі. – Харків: Основа, 2006. – С. 116-166.
3. Журнали “Іноземні мови”, журнали “Іноземні мови в навчальних закладах”, журнали “Иностранные языки в школе” за останні 10 років.
6. Пассов Е.И. Комунікативний метод обучения иноязычному говорению. М.: Просвещение, 1985. – 116 с.

7. Пассов Е.И. Урок иностранного языка в средней школе. М.:1988. – 108 с.
8. Чинні (вітчизняні й зарубіжні) НМК з АМ, що мають гриф “рекомендовано” для закладів середньої освіти.

Зразок підсумкової контрольної роботи

1. Характеристика рефлексивного підходу до навчання АМ.
2. Типи уроків АМ в сучасній школі.
3. Аналіз уроку АМ з підручника за схемою рівня комунікативної орієнтованості.
4. Розроблення плану-конспекту уроку АМ.

Зразок екзаменаційного білету

Білет №

1. Цілі й зміст навчання АМ у закладі середньої освіти.
2. Формування англомовної мовленнєвої компетентності учнів 9-го класу.
3. Аналіз уроку АМ з вітчизняного чи зарубіжного підручника.
4. Розроблення фрагмента уроку АМ з формування в учнів 7-го класу лексичних навичок говоріння.

Питання до іспиту

АМ як система. Порівняння англійської й української мов щодо флективності, деривативності, номіналізації тощо. Аспекти АМ. Фонетична підсистема АМ. Інтерференція фонетичних явищ АМ. Палаталізація приголосних. Оглушення дзвінких приголосних. Лексична підсистема АМ. Лексичні поля. Граматика. Артикль. Займенник. Прикметник. Дієслово. Порівняння часових форм української й англійської мов. Конверсія.

Методика навчання АМ як наука. Предмет, завдання, зв'язок методики з іншими науками – мовознавством, педагогікою, лінгводидактикою, психологією, психолінгвістикою та філософією.

Джерела розвитку методики навчання АМ: теоретичні дослідження, узагальнення досвіду роботи вчителів-практиків, методичний експеримент. Внесок провідних учених-педагогів і методистів у розвиток теорії і практики навчання АМ у закладі середньої освіти.

Сучасні українські методисти (Бігич О.Б., Карабан В.М., Ніколаєва С.Ю., Морська Л.І., Плахотник В.М., Тарнопольський О.Б., Тучина Н.М., Черноватий Л.М. та інші).

Нормативні документи, які регулюють процес навчання АМ у закладі середньої освіти. Концепції і Державний стандарт мовної освіти в Україні. Навчальні програми.

Поняття методичної системи. Складники методичної системи навчання АМ у у закладі середньої освіти.

Цілі й зміст навчання АМ у початковій, основній і старшій школі.

Основні підходи до навчання АМ у закладі середньої освіти.

Поняття методу навчання. Характеристика методів навчання. Комунікативний метод. Рефлексивний метод.

Принципи навчання АМ у закладі середньої освіти.

Засоби навчання АМ у закладі середньої освіти: мовні (мова і мовлення), усне мовлення – вчителя й учнів, звукозапис, писемне мовлення – підручники, збірники вправ, словники, наочні (таблиці, схеми, малюнки тощо), технічні (кодоскоп, графопроєктор, комп'ютер тощо).

Аналіз сучасних підручників АМ для закладу середньої освіти. Способи структурування навчального матеріалу в підручниках. Тематичні цикли комунікативних підручників, їхні зміст і структура.

Урок АМ та його фрагменти як форма організації навчання. Типи й зміст і структура уроків АМ.

Міжкультурна англомовна комунікативна компетентність і методика її формування залежно від ступеня навчання й цільової аудиторії.

Методика організації усного й письмового контролю навчальних досягнень школярів. Типи письмових контрольних робіт і методика їх проведення. Робота над помилками.